

Vantaan kaupunginhallitukselle

Oikaisuvaatimus

Asia: Kaupunginjohtaja Ritva Viljasen viranhaltijapäätös 8.1.2020, § 3/2020

Kaupunginjohtaja Ritva Viljanen on viranhaltijapäätöksellään päättänyt vahvistaa, että Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa vireillä olevat kanteet L 17/20619, L 17/20620, L 17/20621 ja L 17/20622 ovat Vantaan kaupunkia sitovia, hyväksyä asianajaja Heikki Tuomelan Vantaan kaupungin puolesta antamat Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa vireillä olevia oikeudenkäyntejä koskevat tähänastiset tahdonilmaisut ja toimenpiteet sekä valtuuttaa asianajaja Heikki Tuomelan edelleen edustamaan Vantaan kaupunkia Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa vireillä olevissa asioissa.

Vantaan kaupungin jäsenenä vaadin, että Vantaan kaupunginhallitus

- 1) toteaa ensinnäkin, että viranhaltijapäätös ei ole asian valmistelua tai toimeenpanoa ja siihen voidaan siten hakea muutosta oikaisuvaatimuksella.
- 2) toiseksi, kumoaa viranhaltijapäätöksen, koska se on tehty ilman Vantaan kaupungin hallintosäännössä delegoitua kelpoisuutta ja toimivaltaa ja koska päätös on muutoinkin ilmeisen lainvastainen.

Perusteluina esitän seuraavaa:

Päätöksen muutoksenhakukelpoisuus

Kuntalain 136 §:n mukaan kunnan viranomaisen tai viranhaltijan tekemä hallintopäätös, joka ei ole asian valmistelua tai täytäntöönpanoa on muutoksenhakukelpoinen. Valmistelua koskeva päätös on tunnistettavissa siitä, että päätös johtaa välittömästi päätökseen, joka on asiassa lopullinen. Täytäntöönpanoa koskeva päätös taas liittyy aiemmin annettuun muutoksenhakukelpoiseen päätökseen.

Viranhaltijapäätös on sisällöltään itsenäinen ja asian lopulliseksi tarkoitettu ratkaisu. Viranhaltijapäätöksellä on tosiasiallisesti ja kaupunkia sitovasti tarkoitettu päättää kaupungin puhevallan käyttämisestä, siis nostetun kanteen vahvistamisesta ja sen sisällöstä sekä tietyn oikeudenkäyntiasiamiespalvelun käyttämisestä ja hankkimisesta.

Asiassa ei myöskään ole annettu sellaista muutoksenhakukelpoista päätöstä, johon nyt tehty päätös liittyisi. Esimerkiksi viranhaltijapäätöksessä viitatu Vantaan kaupunginhallituksen päätökset 20.6.2016 § 38, § 41, § 42 ja § 44 eivät ole Helsingin hallinto-oikeuden 28.12.2017 antamien tuomioiden (kuten 12138/16/2299) mukaan sisältäneet sellaista ratkaisua, johon olisi voinut hakea muutosta. Päätöksen perusteella on selvää, että sen ei myöskään ole tarkoitus johtaa mihinkään muuhun Vantaan kaupungin päätökseen, joka myöhemmässä vaiheessa muodostaisi muutoksenhakukelpoisen pääasiasratkaisun.

Poissulkevasta näkökulmasta voidaan todeta, että koska viranhaltijapäätös ei voi olla muuhun muutoksenhakukelpoiseen päätökseen liittyvää valmistelua tai täytäntöönpanoa, se on väistämättä oltava kuntalain 134 § 1 momentin mukainen muutoksenhakukelpoinen päätös.

Todettakoon, että se, miten kaupunginjohtaja Viljanen on itse tulkinnut viranhaltijapäätöksensä muutoksenhakukelpoisuutta ei rajoita kaupunginhallituksen mahdollisuutta käsitellä ja ratkaista oikaisuvaatimusta. Tältä osin viittaa KHO:n ratkaisuun 6227/28.12.2018.

Kaupunginjohtajan puuttuva kelpoisuus ja toimivalta käyttää kaupungin puhevaltaa

Viranhaltijapäätöksen mukaan koska kunnanjohtajalla on kuntalain 41.3 § nojalla oikeus käyttää puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta, kaupunginjohtaja olisi toimivaltainen ratkaisemaan viranhaltijapäätöksellä kaupungin puhevallan käyttämistä edellyttävät oikeudenkäyntiä koskevat asiat. Tulkinta on virheellinen. Kunnanjohtajalla ei ole kuntalain perusteella kaupunginhallitukseen rinnastettavaa oikeutta käyttää puhevaltaa, vaan rajattu, kaupunginhallituksen päätösten täytäntöönpanoon verrattava, oikeus edustaa kunnanhallitusta.

Kuntalain 39 §:n 3. kohdan mukaan kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa, jollei valtuusto hallintosäännöllä toisin määrää. Hallituksen esityksen (HE 248/2014, yksityiskohtaiset perustelut) mukaan valtuusto voi hallintosäännöllä delegoida kunnan puhevaltaa myös muille viranomaisille kuin kunnanhallitukselle. Myös erityislainsäädännöstä voi johtua, että kunnan puhevaltaa jossakin asiassa käyttää muu viranomainen kuin kunnanhallitus. Hallituksen esityksen mukaan kunnanhallitus kuitenkin edustaa lakisääteisesti kuntaa ja käyttää kunnan puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa. Puhevallan käyttöä koskeva säännös antaa kunnanhallitukselle oikeuden päättää, käyttääkö kunta puhevaltaansa eli lausuuko kunta asiasta ja mikä kanta tällöin esitetään.

Vantaan kaupungin hallintosäännössä kaupunginjohtajalle ei ole delegoitu oikeudenkäynteihin liittyvää puhevaltaa, eikä kaupungin johtajalla siten ole oikeutta käyttää kaupungin puhevaltaa oikeudenkäynnissä tai päättää oikeudenkäyntiasiamiehen valtuuttamisesta. Kaupunginjohtaja Viljasella ei siten ole ollut toimivaltaa päättää niistä oikeudenkäyntiä koskevista asioista, joissa viranhaltijapäätöksessä on ollut kyse.

Viranhaltijapäätöksen taannehtivuus

Vantaan kaupungin puhevallan käyttämisestä ja kanteen nostamisesta ei ole tehty päätöstä. Kaupungin oikeudenkäyntiedustajana esiintyneen asianajaja Heikki Tuomelan mukaan apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä olisi marraskuussa 2018 tehnyt suullisen viranhaltijapäätöksen kanteen nostamisesta ja Tuomelan valtuuttamisesta kaupungin oikeudenkäyntiasiamieheksi. Tällaista päätöstä ei ole Penttilän viranhaltijapäätösluettelossa. Penttilä ei myöskään olisi ollut kelpoinen edustamaan Vantaan kaupunkia, eikä päätös siltäkään osin olisi ollut pätevä.

Oikeudenkäynnissä Vantaan kaupungin puhevaltaa on käyttänyt asianajaja Heikki Tuomela ilman hänelle osoitettua kelpoisuutta ja toimivaltaa. Kanne on nostettu ilman Vantaan kaupungin laillisen edustajan myötävaikutusta.

Kaupunginjohtaja Viljasen viranhaltijapäätös koskee päätöksessä mainittujen kanteen nostamiseen liittyvien edellytyksien täyttämistä taannehtivasti.

Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisu KHO 2013:95 koskee oikeusjärjestyksemme perustavaa kieltoa tehdä taannehtivia päätöksiä. Ennakkoratkaisun mukaan:

”Hallintolain 6 §:n sisältämän luottamuksensuojaperiaatteen mukaan viranomaisen on päätöksenteossaan suojattava ”oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia”. Tällaisiin odotuksiin kuuluu etenkin oikeus olla joutumatta taannehtivan päätöksenteon kohteeksi.”

Taannehtivat hallintopäätökset ovat mitättömiä ja ne jäävät viranpuolesta vaikutuksettomiksi.

Kaupunginjohtaja ei luonnollisestikaan voi viranhaltijapäätöksellään tai muutoinkaan jälkikäteen vahvistaa asianajaja Tuomelan ilman kelpoisuutta tekemiä oikeudenkäyntitoimia kaupunkia sitoviksi. Kaupungin puhevallan käyttämisestä on säädetty kuntalaissa ja Vantaan kaupungin hallintosäännössä. Puutteet edustajan kelpoisuudessa ja toimivallassa eivät ole korjattavissa jälkikäteen.

Hankintalain vastaisuus

Kaupunginjohtaja Viljasen päätöksellä on valtuutettu asianajaja Heikki Tuomela toimimaan Vantaan kaupungin oikeudenkäyntiasiamiehenä. Päätöksestä ei käy ilmi, millaisessa hankintamenettelyssä asiasta on päätetty. On selvää, että hankinta ylittää hankintalain kynnysarvon. Hankinta olisi siten tullut toteuttaa hankintalain mukaisessa kilpailutusmenettelyssä.

Jos asiassa on toimittu hankintalain vastaisesti, myös oikeudenkäyntiasiamiehen hankintaan olennaisesti liittyvä valtuutuspäätös on pätemätön. Kaupunginhallituksen tulee siksi keskeyttää päätöksen täytäntöönpano poistamalla asianajaja Heikki Tuomelalle päätöksellä osoitettu valtuutus, kunnes hankintamenettelyn asianmukaisuus on selvitetty lainvoimaisesti.

Vantaalla 14.1.2020

Asiakirja on toimitettu kirjaamoon sähköpostitse (Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa, 9§)

Liite

Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva viranhaltijapäätös, kaupunginjohtaja Ritva Viljanen 8.1.2020, §3/2020